

EVROPSKÝ PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument ze zasedání

A7-0368/2010

13. 12. 2010

ZPRÁVA

s návrhem doporučení Evropského parlamentu Radě k probíhajícím jednáním o rámcové dohodě mezi EU a Libyí

(2010/2268(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodajka: Ana Gomes

OBSAH

	Strana
NÁVRH DOPORUČENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU RADĚ	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	6
NÁVRH DOPORUČENÍ B7-0615/2010	6
VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU	6

NÁVRH DOPORUČENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU RADĚ

k probíhajícím jednáním o rámcové dohodě mezi EU a Libyí (2010/2268(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na návrh doporučení Radě, který předložila Ana Gomesová za skupinu S&D k probíhajícím jednáním o rámcové dohodě mezi EU a Libyí (B7-615/2010),
- s ohledem na závěry Rady ve složení pro obecné záležitosti a vnější vztahy ze dne 15. října 2007 o zahájení jednání o rámcové dohodě mezi EU a Libyí a na závěry ze zasedání Evropské rady konaného ve dnech 18.–19. června 2009 a 29.–30. října 2009 o politikách souvisejících s migrací,
- s ohledem na memorandum o porozumění, které společně podepsala komisařka Ferrero-Waldnerová a tajemník pro evropské záležitosti al-Obajdí dne 23. července 2007,
- s ohledem na probíhající jednání mezi EU a Libyí o rámcové dohodě,
- s ohledem na akční plán týkající se osob nakažených HIV v Bengházi, který byl zahájen v listopadu 2004,
- s ohledem na současnou praktickou spolupráci mezi EU a Libyí v oblasti migrace a na agendu spolupráce v oblasti migrace podepsanou Komisí a Libyí dne 4. října 2010,
- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv ze dne 10. prosince 1948,
- s ohledem na Ženevskou úmluvu ze dne 28. července 1951 a na Protokol ze dne 31. ledna 1967 týkající se právního postavení uprchlíků,
- s ohledem na řadu nástrojů v oblasti lidských práv, které Libye podepsala, např. na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1970), Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1970), Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace (1968), Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen (1989), Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1989), Úmluvu o právech dítěte (1993) a Mezinárodní úmluvu o ochraně práv všech migrujících pracovníků a jejich rodinných příslušníků (2004),
- s ohledem na rezoluci Valného shromáždění OSN č. 62/149 ze dne 18. prosince 2007, která vyzývá k uvalení moratoria na výkon trestu smrti, a na rezoluci Valného shromáždění OSN č. 63/168 ze dne 18. prosince 2008, která vyzývá k uplatňování rezoluce Valného shromáždění č. 62/149 z roku 2007,
- s ohledem na Africkou chartu lidských práv a práv národů a její protokol o zřízení Afrického soudu pro lidská práva a práva národů, které Libye ratifikovala dne 26. března 1987 a 19. listopadu 2003,

- s ohledem na Úmluvu Africké unie, která upravuje zvláštní aspekty týkající se uprchlíků v Africe ze září 1969, jejíž smluvní stranou je Libye od 17. července 1981,
 - s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie,
 - s ohledem na svá usnesení o odsouzení k trestu smrti pro zdravotnický personál v Libyi¹ ze dne 18. ledna 2007 a o popravách v Libyi ze dne 17. června 2010²,
 - s ohledem na čl. 121 odst. 3 a článek 97 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A7-0368/2010),
- A. vzhledem k tomu, že navzdory přetrvávajícímu autoritativnímu režimu a systematickému porušování mezinárodních úmluv týkajících se základních práv a svobod Libye rozšířila své obchodní a politické vztahy s členskými státy EU a je partnerem EU v oblasti Středomoří a v Africe v celé řadě otázek s dopadem na bezpečnost a stabilitu, zejména v otázce migrace, veřejného zdraví, rozvoje, obchodu a hospodářských vztahů, změny klimatu, energetiky a kulturního dědictví,
- B. vzhledem k tomu, že některé členské státy EU mají s Libyí úzké vztahy, kdy státní společnosti a banky slouží jako prostředek pro libyjské finanční investice v Evropě, a vzhledem k tomu, že dne 30. srpna 2008 podepsala Itálie s Libyí dohodu o přátelství, která se dotýká vztahů v různých oblastech, zejména spolupráce v oblasti řízení migrace a finančních náhrad za období války a koloniální nadvlády; vzhledem k tomu, že dne 9. listopadu 2010 požádal italský parlament vládu, aby provedla revizi této smlouvy,
- C. vzhledem k tomu, že v současnosti projednávaná rámcová dohoda mezi EU a Libyí se zabývá celou řadou oblastí, od posilování politického dialogu k řízení migrace, rozvoji obchodních a hospodářských vztahů, energetické bezpečnosti a zlepšování spolupráce v různých odvětvích; vzhledem k tomu, že rámcová dohoda má poskytnout příležitost k posílení politického dialogu mezi Libyí a EU,
- D. vzhledem k tomu, že dodržování lidských práv, demokracie, právní stát a odmítání trestu smrti tvoří stěžejní zásady EU; vzhledem k tomu, že Parlament se silně zasazuje za všeobecný zákaz trestu smrti a opakovaně naléhal na zrušení rozsudků trestu smrti a propuštění z vězení pěti bulharských zdravotních sester a palestinského lékaře, kteří byli v Libyi několik let vězněni, a zároveň odsuzuje popravy libyjských a nelibyjských občanů, jež byly v Libyi vykonány,
- E. vzhledem k tomu, že Libye ratifikovala Úmluvu Africké unie upravující zvláštní aspekty problémů uprchlíků v Africe, kde je v článku 8 zdůrazněno, že tato úmluva je v Africe účinným doplněním Úmluvy OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a že její signatáři by měli spolupracovat s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky; vzhledem k tomu, že Libye však neratifikovala Úmluvu OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951, která je jedinou mezinárodní úmluvou, která poskytuje komplexní definici uprchlíků a která má být doplněna závaznými opatřeními na ochranu

¹ Úř. věst. C 244E, 18.10.2007, s. 208.

² Přijaté texty, P7_TA(2010)0246.

a specifickými postupy pro monitorování Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky,

- F. vzhledem k tomu, že existují podstatné důkazy o tom, že Libye rozsáhle uplatňuje diskriminaci vůči migrujícím pracovníkům na základě jejich národního nebo etnického původu, zejména rasové pronásledování migrujících pracovníků z Afriky, a vzhledem k tomu, že Evropský parlament je vážně znepokojen údajným páčáním sexuálního násilí vůči ženám,
 - G. vzhledem k tomu, že čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv EU zakazuje vystěhování, vyhoštění nebo vydání osob do státu, v němž jim hrozí vážné nebezpečí odsouzení k trestu smrti, mučení nebo podrobení jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu,
 - H. vzhledem k tomu, že Libye byla dne 13. května 2010 zvolena do Rady OSN pro lidská práva a ratifikovala řadu nástrojů na ochranu lidských práv, a vzhledem k tomu, že Libye má v důsledku toho konkrétní mezinárodní právní závazky k dodržování lidských práv, avšak dosud nebyla schopna přijmout konkrétní opatření ke zlepšení situace v oblasti lidských práv v této zemi a zahájit skutečnou spolupráci se zmocněnci OSN pro zvláštní postupy a smluvní subjekty; vzhledem k tomu, že lidská práva jsou nedělitelná, ale že navzdory požitkům v podobě určitých hospodářských a sociálních výhod v důsledku státního rozdělování národního důchodu není Libyjcům a cizincům v Libyi přiznána většina občanských a politických práv, zejména svoboda projevu, shromažďování a sdružování, právo na spravedlivý proces, pracovní práva, práva žen a právo na svobodné volby, a vzhledem k tomu, že často dochází k případům svévolného zadržování, mučení, nedobrovolného zmizení a diskriminace zejména migrantů,
 - I. vzhledem k tomu, že výkon státní moci v Libyi nemá pevný základ v podobě právního státu a demokratické odpovědnosti a projevuje se svévolným a nepředvídatelným jednáním, pokud jde o zahraniční občany a zájmy, jak se stalo nedávno v případě švýcarských obchodníků a cizinců, kteří byli popraveni za běžné trestné činy a jejichž totožnost nebyla zveřejněna,
1. v souvislosti s probíhajícím jednáním o rámcové dohodě předává Radě následující doporučení:
- a) bere na vědomí nedávné rozhodnutí Rady, které omezenému počtu poslanců EP povoluje seznámit se s mandátem uděleným Komisi k jednání ohledně rámcové dohody mezi EU a Libyí; vyslovuje však politování nad zpožděním tohoto rozhodnutí a žádá, aby EP byl umožněn přístup k mandátu pro všechny projednávané mezinárodní dohody v souladu s čl. 218 odst. 10 SFEU, v němž se uvádí, že Parlament je ve všech etapách příslušného postupu okamžitě a plně informován;
 - b) vítá zahájení jednání mezi EU a Libyí jako krok k vytvoření nového vztahu EU v oblasti středomoří a v Africe; pokládá spolupráci s Libyí za užitečnou při řešení otázek, jako je bezpečnost a stabilita, migrace, veřejné zdraví, rozvoj, obchod, změna klimatu, energetika a kultura;
 - c) naléhavě vyzývá Radu a Komisi, aby Libyi rozhodně doporučily ratifikaci a provádění Ženevské úmluvy o uprchlících z roku 1951 a jejího protokolu z roku 1967, včetně plné spolupráce s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, aby

zaručila odpovídající ochranu a práva migrantů a aby přijala právní předpisy v oblasti azylové politiky, v nichž odpovídajícím způsobem uzná právní postavení a práva uprchlíků, zejména zákaz kolektivního vyhoštění a zásadu nevracení;

- d) připomíná Radě a Komisi jejich závazky pro zajištění plného souladu vnější politiky EU s Listinou základních práv, zejména s článkem 19, který zakazuje kolektivní vyhoštění a zaručuje zásadu nevracení;
- e) naléhavě vyzývá Radu a Komisi, aby požadovaly, aby libyjské orgány podepsaly memorandum o porozumění, kterým by umožnily Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky legálně působit v této zemi a kterým by mu udělily mandát vykonávat v plném rozsahu činnosti v oblasti přístupu a ochrany;
- f) naléhavě vyzývá Radu a Komisi, aby zajistily, aby dohoda o zpětném přebírání osob s Libyí byla určena pouze pro nelegální přistěhovalce a aby tedy vylučovala osoby, které se prohlásí za žadatele o azyl, uprchlíky nebo osoby vyžadující ochranu, a připomíná, že zásada nevracení platí pro všechny osoby, kterým hrozí trest smrti, nelidské zacházení nebo mučení;
- g) vyzývá Radu, aby uprchlíkům, o jejichž přítomnosti v Libyi má UNHCR informace a jimž bylo přiznáno toto právní postavení, nabídla přesídlení v souladu s agendou spolupráce v oblasti migrace ze dne 4. října 2010;
- h) vyzývá Radu a Komisi, aby posílily podporu činnosti UNHCR a aby vůči libyjským orgánům podporovaly dodržování mezinárodních humanitárních norem pro nelegální migranty v zemi, včetně systematického přístupu UNHCR do středisek pro zadržování osob;
- i) vyzývá Radu a Komisi, aby předložily návrh pomoci pro Libyi se zapojením UNHCR, IOM, ICMPD a dalších specializovaných agentur s cílem řešit problém obchodování s lidmi v tomto regionu a aby přitom obzvláště dbaly na ochranu žen a dětí, včetně pomoci pro začleňování legálních migrantů do společnosti a zlepšení podmínek pro migranty, kteří se v zemi vyskytují nelegálně; v tomto ohledu vítá dohodu o spolupráci v oblasti migrace podepsanou mezi komisaři Malmströmovou a Fulem a libyjskými orgány v říjnu 2010;
- j) naléhavě vyzývá Komisi, aby Parlamentu poskytla všechny údaje související s finančními vnějšími nástroji používanými pro dohodu o partnerství mezi EU a Libyí;
- k) naléhavě vyzývá Radu, aby Libyi přiměla k přijetí moratoria na trest smrti v souladu s rezolucemi Valného shromáždění OSN přijatými dne 18. prosince 2007 a 18. prosince 2008 s cílem zrušit trest smrti a ke zveřejnění statistiky o všech osobách, které byly v Libyi popraveny od roku 2008, a odhalení totožnosti příslušných osob a obvinění, na jejichž základě byly odsouzeny; vyzývá vysokou představitelku / místopředsedkyni Komise, aby demonstrovala politické priority, které EU zastává ve věci ke zrušení trestu smrti tím, že tuto otázku bude libyjským orgánům systematicky předkládat;

- l) vyzývá Radu, aby trvala na tom, aby byla do rámcové dohody zařazena doložka o Mezinárodním trestním soudu, která by Libyi přiměla zvážit ratifikaci Římského statutu;
- m) vyzývá Radu, aby Libyi navrhla spolupráci na programech v oblasti posílení regionální součinnosti v otázkách udržitelného rozvoje a životního prostředí, jako např. změny klimatu, nedostatku vody a dezertifikace;
- n) vyzývá Radu a Komisi, aby během jednání o rámcové dohodě podporovaly účast Libye na evropsko-středomořském partnerství a na činnosti a hlavních projektech Unie pro Středomoří;
- o) vyzývá Komisi, aby v úplnosti dodržovala svůj závazek podle článku 218 SFEU a řádně informovala Parlament o tom, o co usiluje EU v oblasti „jaderné spolupráce“ s Libyí v rámci kapitoly o energetice, která je součástí jednání o rámcové dohodě, včetně všech politických a bezpečnostních důsledků, které z toho plynou;
- p) blahopřeje libyjským zdravotnickým organizacím a odborníkům k pozoruhodnému zlepšení lékařských a vědeckých kapacit pro řešení problematiky HIV/AIDS, jehož bylo dosaženo pomocí akčního plánu pro Benghází, který společně prováděly EU a Libye, a podporuje požadované rozšíření této činnosti na ostatní nakažlivé choroby a další lékařská centra v Libyi; vyzývá členské státy EU, aby rozšířily specializovanou lékařskou péči na libyjské pacienty, včetně umožnění dočasného léčení ve specializovaných zařízeních v Evropě;
- q) domnívá se, že rámcová dohoda by měla obsahovat pomoc v oblasti budování institucionálních kapacit, které je prostředkem posílení občanské společnosti, podpory modernizace, demokratických reforem, nezávislých sdělovacích prostředků a nezávislého soudnictví, a podporovat další úsilí za účelem otevření nových možností v oblasti obchodu, v akademické sféře, pro nevládní organizace a jiné libyjské subjekty;
- r) vyzývá Radu a Komisi, aby zajistily, že programy určené pro obchod se zaměří na poskytování skutečné pomoci podnikům, zejména malým a středním podnikům, s cílem maximalizovat jejich vývozní potenciál;
- s) vyzývá Radu a Komisi, aby Libyi vybízely k úplnému dodržování závazků, které přijala při přistoupení k UNHCR, a naléhavě vyzývá Libyi, aby vydala trvalé pozvání pro osoby jmenované na základě zvláštního postupu OSN, jako je zvláštní zpravodaj OSN pro otázky mimosoudních, sumárních a svévolných poprav, zvláštní zpravodaj pro otázky mučení, zvláštní zpravodaj pro svobodu projevu a zvláštní zpravodaj pro současné formy rasismu, rasové diskriminace, xenofobie a s tím spojenou intoleranci a také pracovní skupina pro vynucená a nedobrovolná zmizení a pracovní skupina pro otázky svévolného zadržování, jak se požaduje v nedávném univerzálním periodickém přezkumu o Libyi; ve stejném duchu požaduje neomezený přístup do země za účelem provedení nezávislé kontroly celkové situace v oblasti lidských práv;
- t) vyzývá Radu, aby zajistila vydávání schengenských víz pro Libyjce bez zbytečných

prodlev, aby přezkoumala další zjednodušení vízového režimu a aby libyjské orgány přiměla k usnadnění udělování víz pro Evropany, kteří v Libyi pobývají nebo v ní vykonávají profesní činnost;

- u) doporučuje zřídit v Tripolisu co nejdříve delegaci EU;
2. pověřuje svého předsedu, aby předal toto doporučení Radě a pro informaci Komisi a vládám členských států Evropské unie.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Evropa nemůže Libyi pomíjet, ani být lhostejná k tomu, jak se vyvíjí. Libye se svou polohou na jižním pobřeží Středozemního moře a vzhledem k tomu, že se účastní dialogu zemí 5+5, je pro EU strategicky důležitá. Jakožto člen Africké unie sdílí Libye s EU zájem o provádění společného strategického partnerství EU-Afrika a o podporu udržitelného rozvoje v Africe. Libye se podílí na regionální a celosvětové bezpečnosti, včetně boje proti šíření extremismu a v rámci námořní správy. Libye, která má 6 milionů obyvatel, vlastní nejrozsáhlejší prokázané zásoby ropy v Africe a je třetím největším dodavatelem z hlediska celkového dovozu energie do EU (ropa a plyn). Nesporná je vzájemná hospodářská provázanost: EU je pro Libyi nejdůležitějším obchodním partnerem, přičemž za rok 2009 pokryla 70 % celkového objemu obchodu Libye. Libye je také klíčovou tranzitní zemí pro migranty a uprchlíky, kteří se snaží dostat do Evropy. Evropa a Libye mají obě zájem na zachování společného kulturního dědictví. Některé členské státy EU udržují s Libyí intenzivní vztahy, přičemž mnoho společností a bank slouží jako zprostředkovatelé libyjských finančních zájmů v Evropě. Nejméně dva členské státy EU s Libyí v nedávné době podepsaly dohody: Francie podepsala v roce 2008 dohodu o spolupráci ve věci civilního využívání jaderné energie a v roce 2009 podepsala Itálie dohodu o přátelství, partnerství a spolupráci.

V roce 2007 podepsala EU a Libye memorandum o porozumění, kterým bylo zpečetěno propuštění 5 bulharských zdravotních sester a jednoho palestinského lékaře zadržovaných v Libyi a zároveň spuštěn akční plán pro Benghází, jenž má Libyi pomoci řešit otázky HIV a AIDS. Na základě mandátu, který udělila Rada EU Komisi, začala v roce 2008 jednání ohledně rámcové dohody. Evropskému parlamentu i navzdory pravomocím, které mu byly uděleny Lisabonskou smlouvou, dosud nebylo umožněno se s obsahem tohoto mandátu seznámit.

Skutečnost, že Libye v prosinci 2003 upustila od svého jaderného programu a že souhlasila s vyplacením náhrad obětem teroristických útoků v Lockerbie a na let společnosti UTA, měla rozhodující vliv na to, že Libye ztrácí status zavržené země podporující terorismus, který ji přivedl do izolace a byl příčinou sankcí OSN (embarga v oblasti obchodu, zbraní a civilního letectví) a amerického bombardování Tripolisu a Benghází v roce 1986.

Vzhledem k tomu, že je Libye závislá na vývozu ropy a plynu, usiluje o rozvoj svých mezinárodních vztahů, kdy se výrazně angažuje v Africe (její vztahy s arabským světem jsou plné rozporů) a v mezinárodních organizacích. Modernizace a diverzifikace jejího hospodářství bude vyžadovat příznivější obchodní a investiční prostředí. Je však nepravděpodobné, že by v Libyi došlo k zásadním politickým reformám, které jsou pro takové prostředí nezbytné, neboť v Libyi je státní moc i nadále vykonávána autokraticky.

Již více než čtyřicet let panuje v Libyi diktátorský režim, v němž se moc soustředí do rukou jediného muže, plukovníka Kaddáfího, který je v africkém a arabském světě nejdéle vládnoucím čelním představitelem státu. Díky příjmům z ropy, které do jisté míry plynou na potřeby libyjské společnosti, mají Libyjci k dispozici bezplatné vzdělávání a zdravotní péči a dotované bydlení. Navzdory míře růstu HDP však rozvoj za ostatními zeměmi bohatými na ropu zaostává a hospodářství Libye je v rámci regionu méně diverzifikované, přičemž

zahraniční investice nadále podléhají libovůli vládců.

I přesto, že má Libye zvláštní mezinárodní závazky týkající se dodržování lidských práv vzhledem k tomu, že byla nedávno zvolena do Rady OSN pro lidská práva a že ratifikovala několik právně závazných mezinárodních nástrojů, nepožívají Libyjci základních lidských práv a svobod.

Pravidelně je vykonáván rozsudek trestu smrti. V posledních letech bylo k trestu smrti odsouzeno nejméně pět evropských občanů (bulharských zdravotních sester). V roce 2010 bylo 18 osob popraveno, z nichž někteří byli cizinci, avšak jejich totožnost, státní příslušnost a důvody obvinění libyjské úřady nezveřejnily.

Státní moc v Libyi, která není zakotvena v právním státě ani demokraticky odpovědných orgánech, působí tak, že dochází k svévolnému a nepředvídatelnému jednání, pokud jde o zahraniční občany a zájmy v Libyi, jak se nedávno stalo v případě švýcarského obchodníka. Libyjcům a cizincům žijícím v Libyi je upřena většina občanských a politických práv, zejména svoboda projevu, shromažďování a sdružování, právo na spravedlivý proces, pracovní práva, práva žen a právo na svobodné a spravedlivé pravidelné a všeobecné volby a často dochází k případům svévolného zadržování, mučení a nedobrovolného zmizení.

Libye potřebuje zahraniční pracovní sílu. V Libyi pracují téměř 2 miliony cizinců, což odpovídá jedné třetině jejích státních příslušníků. Běžně rozšířená je však diskriminace zaměřená na migranty, neboť Libye nepřiznává osobám legálně pracujícím na jejím území zvláštní status, ani neusnadňuje převod jejich peněžních prostředků. Zejména migrantky se často stávají oběťmi diskriminace, vykořisťování a obchodování s lidmi.

Libye rovněž nemá zákon o poskytování azylu, takže právně neuznává potřebu chránit osoby, které utíkají před pronásledováním. Libye však, přestože nepodepsala úmluvu OSN o uprchlících z roku 1951, ale ratifikovala africkou úmluvu o ochraně uprchlíků, umožnila, aby v zemi několik let působil úřad UNHCR. V nedávné době nicméně rozhodla o uzavření kanceláře tohoto úřadu. Tato skutečnost budí v Evropském parlamentu vážné obavy, jak uvedl ve svém usnesení ze dne 17. června 2010.

V libyjské ústavě je uvedeno, že „je zakázáno vydání politických uprchlíků“. Libye i přesto opakovaně vrátila osoby nezákonně pobývající na jejím území do zemí jejich původu bez ohledu na to, že jejich život mohl být vážně ohrožen. Před uzavřením kanceláře úřadu UNHCR v Tripolisu bylo v Libyi registrováno 8950 uprchlíků a 3680 žadatelů o azyl. Většina jich pochází z Eritreje, Iráku, Somálska, Súdánu, Etiopie a Čadu. Asi 3700 činí palestinští uprchlíci.

EU požadovala, aby součástí rámcové dohody byla „dohoda o zpětném přebírání osob“, ale Tripolis nemá nejmenší zájem na tento požadavek přistoupit. Uvážíme-li systematické přehlížení lidských práv v Libyi a přetrvávající praktiky mučení a uplatňování trestu smrti, je hanebné, že Rada i Komise usilují o uzavření dohody, na jejímž základě by mohli být lidé nuceně vráceni do Libye.

K tomu nicméně již dochází ze strany Itálie řídicí se dohodou o přátelství, která je v rozporu s právními závazky EU. Libyjské hlídky v oblasti Středozemního moře podporované Itálií v boji proti ilegální migraci snížily počet migrantů přijíždějících do Itálie, ovšem na úkor lidských práv: v roce 2009 vrátila Itálie do Libye téměř 1000 osob poté, co byly zachráněny

nebo zadrženy na moři, a podle italského ministra vnitra došlo v prvních 3 měsících roku 2010 oproti roku 2009 k 96% snížení počtu takových osob přijíždějících do Itálie. Událost z poslední doby (12. září 2010) ilustruje, v jakém riziku se ocitají životy migrantů: libyjská hlídka na plavidle věnovaném Itálii ostřelovala italské rybářské plavidlo plavící se v blízkosti libyjského pobřeží. Libye se za tento incident omluvila, ale italský ministr vnitra naznačil, že Libyjci „si možná... spletli rybářskou loď s lodí vezoucí ilegální migranty...“, jako by v takovém případě byla střelba oprávněná.

V návaznosti na mezinárodní protesty z loňského června namířené proti možnosti, aby Libye vrátila stovky uprchlíků/migrantů do Eritreje, rozhodly se libyjské orgány propustit všechny osoby nelegálně pobývající na území Libye (čítající tisíce), soustředěné ve všech 18 libyjských střediscích pro zadržování migrantů, v nichž vládou obecně otřesné životní a hygienické podmínky, a udělily jim tříměsíční lhůtu na to, aby zlegalizovali svůj pobyt v zemi. Vzhledem k nedostatku pracovních míst a právních možností však většina těchto osob na ulici sotva přežívá a mnohé z nich usilují o návrat do země původu.

Správa věcí veřejných v Libyi je neuspokojivá a státní a občanské orgány jsou krajně nedostatečné. Soudnictví a sdělovací prostředky nejsou nezávislé. Přesto došlo v posledních letech k několika pokusům o posílení správních kapacit, vytvoření příznivějšího obchodního prostředí a uvolnění určitého politického prostoru pro občanskou společnost.

Spolupráce mezi EU a Libyí může posilování libyjských kapacit zásadně pomoci. Příkladem úspěchu je akční plán pro Bengházi, jehož prostřednictvím dosáhla Libye výrazného zlepšení lékařských a vědeckých kapacit pro řešení problematiky HIV a AIDS a podařilo se zachránit postižené děti a dospělé. Libyjci si výsledků váží a vyjádřili přání rozšířit tuto spolupráci s EU na léčbu dalších infekčních onemocnění a na další lékařská zařízení. Členské státy EU by měly být podporovány v tom, aby poskytovaly zdravotnickou pomoc libyjským pacientům, včetně zajištění dočasné léčby ve specializovaných institucích v Evropě.

Většinu překážek, které stojí v cestě rozvoje Libye, lze vzhledem k tomu, jak je provázáno řízení migrace a boj proti klimatu a dezertifikaci, překonat pouze v kontextu regionální spolupráce. Jednáním v izolaci Libye některé tyto problémy ještě prohloubila, jak se stalo v případě Velké umělé řeky, která vyčerpává nenahraditelné zvodně. EU musí Libyi podporovat ve vytváření regionálních synergií, aby bylo možné rozptýlit hrozby, které mají vážné dopady přesahující hranice Libye.

Rámcová dohoda, o které momentálně EU a Libye jedná, může být užitečná v tom, že dá strategický směr a strukturu rozvoji stávajících vztahů a současně zajistí, že se budou realizovat v plném souladu s evropskými hodnotami a zásadami a že posílí společné zájmy EU. Bilaterální dohodu o francouzsko-libyjské spolupráci v oblasti civilního využívání jaderné energie je nezbytné posoudit a zjistit, zda je v souladu se závazky EU a zásadami Mezinárodní agentury pro atomovou energii pro boj proti šíření jaderných zbraní a zajištění bezpečnosti. Ve věci italsko-libyjské dohody o přátelství požádal italský parlament dne 9. listopadu 2010 o její revizi, aby se zajistil soulad s mezinárodními závazky Itálie a italskou ústavou, zejména pokud jde o právo na azyl a právo na život.

Evropský parlament by měl doporučit, aby Rada a Komise provedly revizi jednání s Libyí, a to zejména v souladu s těmito cíli:

- zajistit, aby Libye podepsala s úřadem UNHCR tzv. **dohodu o sídle**, a trvat na tom, aby Libye ratifikovala **Ženevskou úmluvu z roku 1951**;
- trvat na tom, aby Libye přijala **moratorium na trest smrti**;
- získat libyjské orgány pro možnost přijetí jurisdikce **Mezinárodního trestního soudu**;
- je naprosto nepřijatelné, aby Rada a Komise dále usilovaly o uzavření „**dohody o zpětném přebírání osob**“ s Libyí. Odporuje to základním hodnotám EU a Listině základních práv EU. Nelze, aby EU ve snaze externalizovat řízení migračních toků tolerovala nucené navracení či jiné postupy, které ohrožují životy migrantů/uprchlíků;
- EU by měla Libyi podpořit v tom, aby **zlepšila postavení zákonných migrantů**, poskytla jim možnost získat povolení k pobytu a **vedla boj proti obchodování s lidmi**, a měla by jí v tom pomáhat; prioritou pro EU musí být pomoc při zlepšování podmínek ve střediscích pro osoby, u nichž byl prokázán nelegální pobyt v zemi;
- Rada a Komise by měly libyjské orgány zapojit do diskusí o hlavních **problémech v oblasti lidských práv**, zejména naléhat na revizi právních předpisů, které omezují právo na svobodný projev, právo se shromažďovat a sdružovat se; na propuštění vězňů zadržovaných bez řádného procesu; na vyšetření případů mučení vězňů a špatného zacházení s nimi, vykořisťování a pohlavního zneužívání uprchlíků, žadatelů o azyl a migrantů a na to, aby se příslušné osoby zodpovídaly z případů zmizení, mimosoudních poprav a tělesných trestů, jako je bičování a provádění amputací; dále naléhat na zastavení veškerého násilného vyhošťování uprchlíků či migrantů do zemí, v nichž jim hrozí pronásledování; na to, aby se rodinám osob, které zmizely nebo byly zabity ve vazbě, jako v případě obětí ve věznicí Abú Salím, dostalo vysvětlení a odškodnění; na odstranění veškeré diskriminace žen, např. v zákonech upravujících sňatek, rozvod, sexuální vztahy mimo manželství a dědictví, a na boj proti beztrestnosti, zejména aby bezpečnostní složky nesly odpovědnost a aby vnitřní bezpečnostní agentura byla podrobena soudnímu dohledu.

Závěrem lze konstatovat, že strategický význam Libye společně s mnoha výzvami, které představuje, stvrzují potřebu komplexní politiky EU vůči této zemi. EU musí s Libyí spolupracovat v celé řadě otázek. Tato rámcová dohoda musí být rovněž podstatným nástrojem podpory právního státu, dodržování lidských práv, ochrany migrantů a uprchlíků a udržitelného rozvoje v Libyi.

10. 11. 2010

NÁVRH DOPORUČENÍ B7-0615/2010

v souladu s čl. 121 odst. 3 jednacího řádu

Ana Gomes za skupinu S&D,

k probíhajícím jednáním ohledně rámcové dohody mezi EU a Libyí

Evropský parlament,

- s ohledem na závěry Rady EU pro obecné záležitosti a vnější vztahy ze dne 15. října 2007 o zahájení jednání o rámcové dohodě mezi EU a Libyí a na závěry ze zasedání Evropské rady konaného ve dnech 18.–19. června 2009 a 29.–30. října 2009 o politikách souvisejících s migrací,
 - s ohledem na probíhající jednání mezi EU a Libyí ohledně rámcové dohody, na nedávno podepsanou agendu spolupráce v oblasti migrace a na současnou spolupráci mezi EU a Libyí v oblasti migrace a HIV-AIDS,
 - s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv ze dne 10. prosince 1948,
 - s ohledem na Ženevskou úmluvu ze dne 28. července 1951 a na Protokol ze dne 31. ledna 1967 týkající se právního postavení uprchlíků,
 - s ohledem na Úmluvu Africké unie, která upravuje zvláštní aspekty problémů uprchlíků v Africe ze září 1969,
 - s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 17. června 2010 o popravách v Libyi,
 - s ohledem na čl. 121 odst. 1 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že navzdory přetrvávajícímu diktátorskému režimu Libye rozšířila své obchodní a politické vztahy s členskými státy EU a je partnerem EU v oblasti Středomoří a v Africe v celé řadě otázek, zejména v otázce migrace, rozvoje, změny klimatu, bezpečnosti a stability, jakož i v otázce boje proti šíření extremismu a energetické bezpečnosti,
- B. vzhledem k tomu, že v současnosti projednávaná rámcová dohoda se zabývá celou řadou oblastí, od posilování politického dialogu k rozvoji obchodních vztahů a zlepšování spolupráce v různých odvětvích,

- C. vzhledem k tomu, že dodržování lidských práv, demokracie, právní stát a odmítání trestu smrti tvoří stěžejní zásady EU; vzhledem k tomu, že se Evropský parlament výrazně angažuje v boji za všeobecné zrušení trestu smrti,
- D. vzhledem k tomu, že Libye neratifikovala Úmluvu OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951, ale ratifikovala Úmluvu Africké unie upravující zvláštní aspekty problémů uprchlíků v Africe, kde je v článku 8 zdůrazněno, že „současná úmluva je účinným regionálním doplněním Úmluvy OSN o právním postavení uprchlíků z roku 1951 v Africe“ a že „členské státy spolupracují s Vysokým komisařem OSN pro uprchlíky“,
- E. vzhledem k tomu, že čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie zakazuje vystěhování, vyhoštění nebo vydání osoby do státu, kde existuje vážné riziko, že bude tato osoba odsouzena k trestu smrti, mučena nebo podrobena jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu,
- F. vzhledem k tomu, že kromě jiných mezinárodních nástrojů v oblasti lidských práv Libye ratifikovala Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1970), Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1970), Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace (1968), Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen (1989), Úmluvu proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1989); Úmluvu o právech dítěte (1993) a Mezinárodní úmluvu o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin (2004),
- G. vzhledem k tomu, že přes neustále se opakující případy porušování lidských práv byla Libye nedávno zvolena do Rady OSN pro lidská práva,
- H. vzhledem k tomu, že v důsledku skutečností zmíněných v předchozích dvou bodech má Libye zvláštní mezinárodní právní závazky týkající se dodržování lidských práv,
1. v souvislosti s probíhajícím jednáním o rámcové dohodě předává Radě následující doporučení:
- naléhavě vyzývá Radu, aby Parlamentu poskytla přístup k mandátu vydanému Komisi pro zahájení jednání ohledně rámcové dohody mezi EU a Libyí, v souladu s čl. 218 odst. 10 Smlouvy o fungování Evropské unie, v němž se uvádí, že Parlament musí být ve všech fázích procesu bezodkladně a plně informován;
 - naléhavě vyzývá Radu a Komisi, aby trvaly na tom, aby Libye ratifikovala Ženevskou úmluvu o uprchlících z roku 1951, a doporučuje, aby byla Libyi nabídnuta pomoc při provádění doprovodných opatření této úmluvy;
 - naléhavě vyzývá Radu a Komisi, aby požádaly libyjské orgány, aby umožnily Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky legálně pobývat v zemi a vykonávat celou škálu svých činností v oblasti ochrany;
 - naléhavě vyzývá Radu, aby přestala usilovat o uzavření dohody o zpětném přebírání osob s Libyí, vzhledem k tomu, že posílat jednotlivce zpět do země, kde dochází k neustálému porušování lidských práv a kde existuje trest smrti, by bylo v rozporu

s právními závazky EU souvisejícími s ochranou lidských práv; vyzývá dále Radu, aby uprchlíkům objeveným v Libyi nabídla program přesídlení do členských států EU a aby navrhla opatření na řešení problému obchodování s lidmi v regionu, se zvláštním ohledem na ochranu žen a dětí;

- e. naléhavě vyzývá Radu, aby usilovala o uzavření dohody o moratoriu na ukládání trestu smrti v Libyi vedoucí k jeho zrušení a aby vyzvala libyjské orgány, aby zveřejnily informace a statistiky o osobách, které byly v Libyi popraveny od roku 2008;
 - f. vyzývá Radu, aby posilovala regionální součinnost v otázkách udržitelného rozvoje a životního prostředí, jako jsou např. změna klimatu, nedostatek vody a dezertifikace;
 - g. domnívá se, že rámcová dohoda by měla zahrnout pomoc s budováním institucionálních kapacit jako prostředku pro posilování občanské společnosti, pro podporu úsilí Libye o modernizaci, podporu demokratických reforem a otevření politického prostoru;
 - h. doporučuje zřízení delegace EU v Tripolisu;
2. pověřuje svého předsedu, aby předal toto doporučení Radě a pro informaci Komisi a vládám členských států Evropské unie.

VÝSLEDEK ZÁVĚREČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	9.12.2010
Výsledek konečného hlasování	+: 52 -: 0 0: 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Gabriele Albertini, Frieda Brepoels, Arnaud Danjean, Michael Gahler, Marietta Giannakou, Ana Gomes, Andrzej Grzyb, Takis Hadjigeorgiou, Richard Howitt, Anneli Jäätteenmäki, Ioannis Kasoulides, Nicole Kiil-Nielsen, Maria Eleni Koppa, Andrey Kovatchev, Wolfgang Kreissl-Dörfler, Eduard Kukan, Alexander Graf Lambsdorff, Vytautas Landsbergis, Krzysztof Lisek, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, Mario Mauro, Kyriakos Mavronikolas, Alexander Mirsky, María Muñoz De Urquiza, Norica Nicolai, Ria Oomen-Ruijten, Pier Antonio Panzeri, Ioan Mircea Pașcu, Vincent Peillon, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Hans-Gert Pöttering, Cristian Dan Preda, Fiorello Provera, Nikolaos Salavrakos, Jacek Saryusz-Wolski, Werner Schulz, Charles Tannock, Inese Vaidere, Graham Watson
Náhradník(ci) přítomný(i) při konečném hlasování	Elena Băsescu, Emine Bozkurt, Hélène Flautre, Lorenzo Fontana, Kinga Gál, Liisa Jaakonsaari, Elisabeth Jeggle, Indrek Tarand, Traian Ungureanu, Janusz Władysław Zemke
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(i) při konečném hlasování	Eleni Theocharous